CZU: 378.14:797.2:159.9
https://doi.org/10.52449/fcscf26.30

ORCID ID: https://orcid.org/0000-0002-7647-2907
e-mail: elenav@usm.ro

FORMAREA CONTINUĂ A ANTRENORULUI DE ÎNOT ÎN CONCEPTUL ACMEOLOGIC MODERN

Vizitiu Lakhdari Elena

Abstract. *The study analyzes the continuous professional development of swimming coaches from the perspective of the modern acmeological concept, highlighting the importance of professional growth in optimizing sports performance. It identifies the key competencies of swimming coaches and provides a comparative analysis of international and national training models. Based on this, a Spiral-Evolutionary Acmeological Model of Professional Development is proposed, structured into four stages: professional initiation, functional adaptation, reflective maturity, and acmeological excellence. The model is supported by a central mechanism of professional self-regulation, which explains the continuous evolution of the coach. The results emphasize the need for an integrated approach to continuous training, focused on competence, reflection, and professional excellence.*

Keywords: *continuous professional development, swimming coach, acmeology, professional development.*

Introducere. În istoria domeniului psihologiei, B.G. Ananiev este frecvent menționat pentru integrarea ideii de acmeologie în sistemul științelor despre om și pentru orientarea spre analiza etapelor vieții și a maturizării [8, 11]. În abordările contemporane pedagogice și psihologice, acmeologia este prezentată ca un domeniu interdisciplinar care investighează mecanismele atingerii maturității și ale dezvoltării la nivel maxim în plan profesional și personal [4]. În educație și formare profesională, abordarea acmeologică este descrisă ca un cadru care stimulează potențialul intelectual și socio-profesional prin învățare continuă și auto-dezvoltare [10]. În context sportiv, acmeologia analizează dezvoltarea performanței profesionale a antrenorului, maturizarea competențelor pedagogice și autoreglarea profesională [1, 3]. Aplicarea conceptului acmeologic în formarea antrenorilor presupune dezvoltare continuă, autoreflecție profesională și optimizarea competențelor metodice, psihologice și manageriale [5, 6]. Pentru

antrenorul de înot, aceasta implică actualizarea metodelor de pregătire, integrarea cercetării științifice și dezvoltarea leadership-ului [7, 9]. În literatura recentă, competența acmeologică este descrisă prin componente motivațional-valorice, cognitive, procedurale și reflexive [4]. Identificarea competențelor antrenorului de înot necesită o abordare sistematică bazată pe analiza literaturii și pe integrarea modelelor internaționale de certificare [5, 6]. Literatura evidențiază rolul antrenorului ca specialist multidimensional, iar performanța sportivă depinde de un ansamblu integrat de competențe [2, 6].
În același timp, cercetările din înot subliniază importanța controlului variabilelor de antrenament și a monitorizării parametrilor fiziologici [7, 9].

Metodologia cercetării. Cercetarea de față este de tip teoretico-aplicativ, având ca scop fundamentarea conceptuală și metodologică a formării continue a antrenorului de înot din perspectiva conceptului acmeologic modern. Designul studiului este unul descriptiv-analitic, bazat pe analiza și sinteza informațiilor provenite din literatura de specialitate și pe corelarea acestora cu cerințele actuale ale performanței sportive.

În cadrul cercetării au fost utilizate următoarele *metode*: metoda analizei documentare, metoda modelării teoretice și metoda interpretativă.

Cercetarea nu implică un eșantion experimental, fiind centrată pe analiza conceptuală și pe integrarea rezultatelor teoretice existente. Totuși, pentru validarea relevanței practice a modelului propus, au fost utilizate exemple aplicative din activitatea de antrenament.

Procesul de cercetare s-a desfășurat în mai multe etape: analiza conceptului de acmeologie și a aplicabilității sale în domeniul sportiv; identificarea competențelor antrenorului de înot; analiza comparativă a modelelor de formare; elaborarea modelului conceptual; interpretarea și integrarea rezultatelor.

Scopul studiului constă în fundamentarea teoretică și metodologică a formării continue a antrenorului de înot din perspectiva conceptului acmeologic modern, precum și în evidențierea modalităților de dezvoltare profesională orientate spre performanță, autoreglare și atingerea excelenței.

În vederea realizării scopului propus, cercetarea urmărește următoarele obiective:

- ✓ analiza conceptului de acmeologie și a aplicabilității sale în domeniul formării profesionale sportive;
- ✓ identificarea și sistematizarea competențelor specifice antrenorului de înot în contextul performanței sportive contemporane;
- ✓ determinarea și analiza nevoilor de formare continuă ale antrenorilor de înot;
- ✓ elaborarea unui model conceptual de dezvoltare profesională bazat pe principiile acmeologice.

Pornind de la complexitatea procesului de formare și dezvoltare a antrenorului de înot, se propune un model conceptual de tip spiral-evolutiv, fundamentat pe principiile acmeologiei și ale autoreglării profesionale. Modelul evidențiază faptul că dezvoltarea profesională nu se realizează liniar, ci printr-un proces progresiv, ciclic și ascendent, în cadrul căruia experiența este continuu reevaluată și optimizată.

Modelul este structurat pe patru etape interdependente, integrate într-o dinamică spiralată și susținute de un mecanism central de autoreglare.

Etapa I – Inițierea profesională

Etapa inițierii profesionale reprezintă fundamentul dezvoltării antrenorului de înot, corespunzând perioadei de debut în activitatea de antrenament și având ca obiectiv principal formarea unei baze solide de competențe profesionale. În această fază, accentul este pus pe asimilarea cunoștințelor de bază și pe dezvoltarea unor abilități practice inițiale, care să permită integrarea eficientă în procesul de instruire sportivă.

Din perspectiva conținutului, etapa vizează, în primul rând, dobândirea competențelor tehnico-metodice de bază, respectiv capacitatea de a planifica și organiza activități simple de antrenament, de a structura exercițiile în funcție de obiective și de a aplica corect elementele fundamentale ale tehnicii de înot. În paralel, antrenorul în formare își însușește cunoștințe fundamentale din domeniul științelor sportului (fiziologia efortului, biomecanica mișcării, principiile antrenamentului), care constituie suportul teoretic al intervenției practice.

Un rol fundamental îl revine dezvoltării competențelor pedagogice de bază, care implică abilitatea antrenorului de a comunica clar și eficient cu sportivii, de a explica și demonstra corect exercițiile, precum și de a adapta limbajul și strategiile didactice în funcție de vârsta și nivelul de pregătire al acestora. Totodată, formarea conduitei etice profesionale contribuie la conturarea unei atitudini responsabile, bazate pe respect, corectitudine și orientare spre dezvoltarea armonioasă a sportivilor. În cadrul modelului acmeologic, această etapă are rolul de a asigura baza necesară pentru dezvoltarea ulterioară, facilitând trecerea către niveluri superioare de competență și integrarea progresivă în practica antrenamentului de performanță. Calitatea formării în această etapă influențează direct eficiența etapelor ulterioare, întrucât lacunele inițiale pot limita capacitatea de adaptare și reflecție profesională.

Exemplu aplicativ: Un antrenor aflat la început de carieră, care lucrează cu copii cu vârsta cuprinsă între 8 și 10 ani, elaborează o ședință de antrenament orientată spre învățarea tehnicii procedeului craul. În cadrul acesteia, el planifică exerciții simple (de exemplu: bătăi de picioare cu plută, exerciții de respirație laterală), oferă demonstrații corecte și utilizează explicații accesibile vârstei. Observând dificultăți în coordonarea respirației, antrenorul intervine prin

corectări individuale și feedback imediat. În același timp, el menține un climat pozitiv, încurajând efortul și respectând ritmul de învățare al fiecărui copil.

Etapa a II-a – Adaptarea funcțională

Etapa adaptării funcționale reprezintă un moment important în evoluția profesională a antrenorului de înot, marcând tranziția de la nivelul cunoașterii teoretice la cel al aplicării eficiente și contextualizate a acesteia în practica antrenamentului. În această etapă, antrenorul nu mai operează exclusiv cu modele generale, ci începe să adapteze intervenția sa în funcție de particularitățile individuale ale sportivilor, de cerințele competiționale și de condițiile concrete de pregătire. Din punct de vedere al conținutului, un element central îl constituie capacitatea de individualizare a programelor de antrenament, prin ajustarea volumului, intensității și structurii efortului în funcție de nivelul de dezvoltare, potențialul biologic și obiectivele fiecărui sportiv. Această individualizare presupune trecerea de la planuri standardizate la intervenții diferențiate, orientate spre optimizarea performanței.

În paralel, antrenorul dezvoltă competența de integrare a tehnologiilor moderne în procesul de antrenament, utilizând instrumente precum analiza video pentru corectarea tehnicii, aplicații de monitorizare a încărcării sau dispozitive de măsurare a parametrilor fiziologici. Interpretarea acestor date permite o intervenție mai precisă și fundamentată științific. Un alt aspect definitoriu al acestei etape este gestionarea participării în competiții, care implică planificarea calendarului competițional, stabilirea strategiilor de cursă, pregătirea psihologică a sportivilor și analiza post-competițională a performanțelor. Antrenorul devine astfel un factor decisiv în optimizarea randamentului sportiv în condiții de presiune. De asemenea, etapa presupune dezvoltarea capacității de colaborare interdisciplinară, prin interacțiunea cu specialiști precum medici sportivi, fizioterapeuți, psihologi sau nutriționiști.

În cadrul modelului acmeologic, această etapă are rolul de a dezvolta adaptabilitatea și eficiența operațională a antrenorului, transformând cunoștințele teoretice în competențe aplicative. Este etapa în care antrenorul își consolidează identitatea profesională și începe să manifeste autonomie decizională în procesul de antrenament.

Exemplu aplicativ: Un antrenor care pregătește un grup de înotători juniori pentru proba de 200 m liber observă diferențe semnificative în capacitatea de efort și în profilul tehnic al sportivilor. În consecință, el ajustează programul de antrenament: pentru un sportiv cu rezistență bună, dar tehnică deficitară, introduce sesiuni suplimentare de corectare tehnică cu ajutorul analizei video; pentru altul, cu tehnică eficientă, dar capacitate aerobă limitată, crește progresiv volumul de lucru în zona de intensitate medie.

În același timp, antrenorul utilizează timpi intermediari și monitorizarea frecvenței cardiace pentru a evalua răspunsul la efort și pentru a ajusta încărcarea. În apropierea competiției, el stabilește strategii individuale de cursă (distribuția efortului pe lungimi de bazin) și discută cu sportivii aspecte psihologice legate de gestionarea emoțiilor.

Etapa a III-a – Maturitatea reflexivă

Etapa maturității reflexive reprezintă un nivel superior al dezvoltării profesionale a antrenorului de înot, caracterizat prin internalizarea experienței și transformarea acesteia în cunoaștere structurată și acțiune conștient reglată. În această etapă, antrenorul depășește nivelul aplicativ și operațional, dezvoltând o capacitate avansată de analiză critică, autoreflecție și ajustare strategică a propriului demers profesional. Elementul central al acestei etape este autoevaluarea sistematică a activității, care presupune monitorizarea continuă a propriilor decizii, intervenții și rezultate. Antrenorul nu se limitează la evaluarea performanței sportivilor, ci își analizează în mod constant eficiența metodelor utilizate, stilul de conducere și impactul asupra dezvoltării sportivilor. În strânsă legătură cu acestea se află analiza critică a rezultatelor, care implică interpretarea profundă a performanțelor obținute, identificarea factorilor determinanți (tehnici, fiziologici, psihologici) și formularea unor concluzii relevante pentru optimizarea ulterioară a antrenamentului. În această etapă, antrenorul dezvoltă capacitatea de a distinge între cauze aparente și cauze reale ale performanței sau eșecului.

Un alt aspect definitoriu îl constituie gestionarea emoțională în contexte de performanță, atât la nivel personal, cât și în relația cu sportivii. Antrenorul învață să își controleze reacțiile în situații de presiune (competiții, rezultate neașteptate), să ofere suport emoțional adecvat sportivilor și să contribuie la menținerea unui climat psihologic echilibrat și motivant. În acest sens, etapa implică dezvoltarea unui leadership profesional matur, caracterizat prin influență pozitivă, capacitate de inspirație și orientare strategică. Antrenorul își asumă rolul de lider formativ, care nu se limitează la coordonare, ci influențează și modelează comportamentele, valorile și atitudinile sportivilor, contribuind la dezvoltarea lor integrată. În cadrul modelului acmeologic, această etapă are rolul de a facilita transformarea experienței în expertiză, prin procese reflexive profunde, și de a consolida mecanismele de autoreglare profesională. Este momentul în care antrenorul își dezvoltă o identitate profesională stabilă și conștientă, bazată pe învățare continuă și adaptare inteligentă.

Exemplu aplicativ: Un antrenor care pregătește sportivi pentru proba de 200 m mixt observă că, în mod repetat, aceștia înregistrează scăderi de performanță în ultimele 50 de metri, deși pregătirea fizică pare adecvată. În loc să crească automat volumul de antrenament, antrenorul analizează critic situația: revizuiește structura antrenamentelor, examinează datele privind ritmul de cursă, discută cu sportivii

despre percepția efortului și identifică posibile componente psihologice (gestionarea oboselii, anticiparea finalului de cursă). Pe baza acestei reflecții, el ajustează strategia de pregătire, introducând seturi specifice de toleranță la efort în condiții de oboseală și exerciții de simulare competițională, precum și intervenții de tip mental coaching. În același timp, își reevaluează propriile decizii anterioare și își adaptează stilul de comunicare pentru a susține mai eficient sportivii.

Etapa a IV-a – Excelența acmeologică

Etapa excelenței acmeologice reprezintă nivelul superior al dezvoltării profesionale a antrenorului de înot, caracterizat prin atingerea unui grad înalt de maturitate, autonomie și capacitate creativă. În această fază, antrenorul nu mai este doar un aplicator sau un analist al practicii sportive, ci devine un generator de cunoaștere, inovator și reper profesional în domeniu. Un element definitoriu al acestei etape este inovarea metodologică, care presupune capacitatea de a dezvolta, adapta și valida noi abordări de antrenament, în funcție de evoluțiile din știința sportului și de particularitățile sportivilor. Antrenorul integrează experiența acumulată, rezultatele cercetărilor și observațiile din practică pentru a construi soluții originale, eficiente și sustenabile.

În paralel, se dezvoltă rolul de mentor și formator, prin implicarea activă în pregătirea noilor generații de antrenori. Acest proces presupune transmiterea experienței profesionale, ghidarea în procesul de formare și susținerea dezvoltării competențelor acestora, contribuind astfel la consolidarea comunității profesionale. Un alt aspect important este implicarea în metodologia cercetării științifice, care poate lua forma participării la studii, publicării de articole sau colaborării cu instituții academice. Prin această activitate, antrenorul contribuie la dezvoltarea domeniului și la fundamentarea științifică a practicilor de antrenament. De asemenea, etapa excelenței acmeologice implică consolidarea reputației profesionale, bazată pe rezultate sportive, recunoaștere instituțională și credibilitate în comunitatea de specialitate. Reputația nu este doar rezultatul performanței, ci și al integrității, consistenței și contribuției la dezvoltarea domeniului.

În cadrul modelului acmeologic, această etapă reflectă atingerea nivelului maxim de dezvoltare profesională, în care antrenorul manifestă capacitatea de a genera valoare nu doar la nivel individual (performanța sportivilor), ci și la nivel sistemic (dezvoltarea metodologică și profesională a domeniului).

Exemplu aplicativ: Un antrenor cu experiență avansată, care a obținut rezultate constante la nivel național și internațional, observă limitări în metodele tradiționale de pregătire pentru probele de 200 m. Pe baza experienței și a colaborării cu specialiști în fiziologie, acesta dezvoltă un model propriu de antrenament care combină seturi de intensitate specifică cu monitorizare detaliată

a parametrilor fiziologici și adaptări individuale fine. În același timp, antrenorul organizează workshop-uri pentru alți antrenori, în cadrul cărora prezintă metodologia aplicată și rezultatele obținute. Publică articole în reviste de specialitate și participă la conferințe, contribuind la diseminarea cunoștințelor. Prin aceste activități, el nu doar optimizează performanța sportivilor proprii, ci influențează pozitiv practica antrenamentului la nivel mai larg.

În cadrul Modelului Spiral-Evolutiv Acmeologic al Dezvoltării Profesionale a Antrenorului de Înot, mecanismul central este reprezentat de autoreglarea profesională, concepută ca un proces continuu, ciclic și conștient, care susține progresul între etapele dezvoltării și permite reluarea acestora la un nivel superior de competență. Acest mecanism constituie nucleul funcțional al modelului, asigurând coerența, adaptabilitatea și sustenabilitatea evoluției profesionale.

Autoreglarea profesională implică capacitatea antrenorului de a-și monitoriza, evalua și ajusta în mod sistematic propria activitate, în raport cu obiectivele propuse, cerințele contextuale și nivelul de dezvoltare al sportivilor. Ea reflectă trecerea de la o practică intuitivă la una reflexivă și strategică, fundamentată pe analiza critică și pe învățarea continuă.

Structura acestui mecanism este organizată sub forma unui ciclu autoreglator, alcătuit din mai multe etape interdependente:

✓ Autoevaluarea reprezintă punctul de plecare al procesului și presupune analiza obiectivă a propriilor competențe, a rezultatelor obținute și a eficienței intervențiilor metodice.

✓ Stabilirea obiectivelor de dezvoltare derivă din această analiză și implică formularea unor direcții clare de progres profesional, adaptate nevoilor identificate.

✓ Formarea și actualizarea profesională constau în selectarea și parcurgerea unor experiențe de învățare relevante (formale, nonformale sau informale), menite să sprijine atingerea obiectivelor propuse.

✓ Aplicarea practică presupune transferul cunoștințelor și competențelor dobândite în activitatea concretă de antrenament, în contexte reale și variate.

✓ Reflecția critică închide ciclul, prin analiza rezultatelor intervenției și identificarea aspectelor care necesită optimizare, generând astfel premisele unui nou ciclu de dezvoltare.

Caracterul ciclic al acestui mecanism evidențiază faptul că dezvoltarea profesională nu este un proces finit, ci unul continuu, în care fiecare etapă contribuie la rafinarea competenței și la creșterea nivelului de conștientizare profesională. În același timp, natura dinamică a autoreglării permite adaptarea permanentă la schimbările din mediul sportiv, la evoluția științifică și la particularitățile sportivilor.

Prin integrarea autoreglării în centrul modelului, se subliniază rolul activ al antrenorului în propria dezvoltare, acesta devenind nu doar beneficiar, ci și agent al propriei evoluții profesionale. Astfel, mecanismul autoreglator conferă modelului caracter evolutiv, flexibil și orientat spre excelență, facilitând atingerea nivelului acmeologic.

Exemplu aplicativ: Un antrenor observă că rezultatele sportivilor săi în probele de viteză stagnează. În urma unei autoevaluări, identifică faptul că metodele utilizate sunt repetitive și insuficient adaptate noilor cerințe competiționale. Ca urmare, stabilește ca obiectiv îmbunătățirea metodologiei de antrenament pentru dezvoltarea vitezei. Participă la un workshop de specialitate și studiază literatura recentă privind antrenamentul specific vitezei. Ulterior, introduce în program exerciții noi, monitorizează efectele și analizează rezultatele obținute. Reflectând asupra acestora, ajustează intervențiile și inițiază un nou ciclu de optimizare.

Rezultate și discuții. Rezultatele cercetării evidențiază faptul că formarea continuă a antrenorului de înot, analizată din perspectiva conceptului acmeologic, reprezintă un proces complex, multidimensional și dinamic, orientat spre dezvoltarea integrată a competențelor profesionale. Analiza literaturii de specialitate confirmă faptul că performanța în antrenorat nu poate fi redusă la competențe tehnico-metodice, ci implică un ansamblu coerent de dimensiuni științifice, psihopedagogice, manageriale și reflexive.

Un prim rezultat relevant îl constituie identificarea și structurarea competențelor antrenorului de înot pe dimensiuni complementare, care reflectă cerințele actuale ale performanței sportive. Integrarea acestor competențe evidențiază necesitatea unei abordări interdisciplinare, în care antrenorul acționează ca specialist complex, capabil să gestioneze simultan aspecte tehnice, fiziologice și psihologice ale pregătirii.

Un alt rezultat important al cercetării îl reprezintă identificarea nevoii accentuate de formare continuă, determinată de dinamica evoluției științei sportului, de dezvoltarea tehnologiilor și de creșterea nivelului competițional. În acest context, antrenorul este nevoit să adopte o atitudine reflexivă și proactivă, orientată spre învățare permanentă și adaptare continuă. Pe baza acestor rezultate, a fost elaborat Modelul Spiral-Evolutiv Acmeologic al Dezvoltării Profesionale a Antrenorului de Înot, care constituie principalul aport teoretic al studiului. Modelul propus evidențiază dezvoltarea profesională ca proces ciclic și ascendent, structurat pe patru etape: inițiere profesională, adaptare funcțională, maturitate reflexivă și excelență acmeologică.

Din perspectiva discuțiilor, modelul propus se aliniază tendințelor actuale din literatura internațională, care promovează dezvoltarea antrenorului ca proces continuu, autoreflexiv și centrat pe competențe. Totodată, acesta aduce un plus de

valoare prin integrarea explicită a dimensiunii acmeologice, insuficient explorată în domeniul antrenamentului sportiv. Implicațiile practice ale studiului sunt semnificative, modelul putând fi utilizat în proiectarea programelor de formare continuă, în evaluarea competențelor profesionale și în dezvoltarea standardelor naționale pentru antrenorii de înot. În acest sens, acesta oferă un cadru conceptual util pentru orientarea antrenorilor către dezvoltare profesională conștientă și sustenabilă.

Concluzii. Cercetarea realizată evidențiază importanța integrării conceptului acmeologic în formarea continuă a antrenorului de înot, în contextul exigențelor tot mai complexe ale sportului de performanță contemporan. Rezultatele obținute confirmă faptul că dezvoltarea profesională a antrenorului trebuie abordată ca un proces continuu, sistemic și multidimensional, orientat spre optimizarea competențelor și atingerea excelenței.

Modelul conceptual propus „Modelul Spiral-Evolutiv Acmeologic al Dezvoltării Profesionale a Antrenorului de Înot”, oferă un cadru teoretic și aplicativ coerent, evidențiind dezvoltarea profesională ca proces progresiv, ciclic și autoreglat. Structurarea pe etape (inițiere profesională, adaptare funcțională, maturitate reflexivă și excelență acmeologică) permite o înțelegere clară a evoluției competențelor și facilitează aplicarea practică în programele de formare.

Studiul prezintă limitări determinate de caracterul său predominant teoretic, lipsa validării empirice și absența unui eșantion de antrenori, ceea ce impune necesitatea unor cercetări viitoare aplicative pentru confirmarea modelului propus.

Cercetările viitoare vor viza validarea empirică a modelului, prin studii aplicative, anchete sociologice sau experimente pedagogice, precum și adaptarea acestuia la diferite contexte sportive și niveluri de performanță.

Bibliografie

1. BALYI, I.; WAY, R.; HIGGS, C. Long-Term Athlete Development. Champaign: Human Kinetics, 2013, 296 p.

2. CÔTÉ, J.; GILBERT, W. An integrative definition of coaching effectiveness. In: *International Journal of Sports Science & Coaching*, 2009, Vol. 4(3), p. 307-323.

3. CUSHION, C.; NELSON, L.; ARMOUR, K.; LYLE, J.; JONES, R.; SANDFORD, R.; O’CALLAGHAN, C. Coach learning and development: A review of literature. Leeds: Sports coach UK, 2010, p. 1-104.

4. DEREKA, T.Hr. Formation of personality’s acme-qualities as a component of physical education specialists’ acmeological competence. In: *Pedagogics, psychology, medical-biological problems of physical training and sports*, 2026, 20(5):19-25; DOI: https://doi.org/10.15561/18189172.2016.0503

5. LARA-BERCIAL, S.; NORTH, J.; PETROVIC, L.; OLTMANNS, K.; MINKHORST, J.; HÄMÄLÄINEN, K.; LIVINGSTONE, K. The European Sport Coaching Framework v1. Erasmus+Programme. Champaign, IL.: Human Kinetics, 2017. 124 p.

6. LYLE, J.; CUSHION, C. Sport coaching concepts: A framework for coaching practice. Routledge, 2016. 348 p.

7. MAGLISCHO, E. Swimming Fastest. Champaign: Human Kinetics, 2003. 747 p.

8. MIRONENKO, I.B. Ananiev's Theory of Self-Determination of Human Development. In: *Oxford Research Encyclopedia of Psychology*. 2020, p. 1-18; URL: https://doi.org/10.1093/acrefore/9780190236557.013.664

9. MUJIKA, I.; TAIPALE, R. S. Sport science on women, women in sport science. In: *International journal of sports physiology and performance*, 14(8), 2019, p. 1013-1014.

10. Training of Future Social Work Specialists: New Approaches to Forming Professional Competence in Higher Education/National University "Zaporizhzhia Polytechnic". Warsaw: East European Association of Scientists. 203 p.; URL: https://doi.org/10.5281/zenodo.15288535

11. ГОЛОВЕЙ, Л.А. Основатель Ленинградской (Санкт-Петербургской) психологической школы Б.Г. Ананьев: ученый, опередивший свое время. В: *Вестник Санкт-Петербургского университета. Психология*, 12(1), 2022, p. 29-45.